

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio XIV. Quomodò Deus rebus omnibus provideat ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

sciret, quæ grana comedenda forent ab avibus, & quæ a viatoribus conculcanda, adhuc enim prudentius, & suavius confuleret granis fructificaturis, ea simul cum perituris seminando.

159. Difficultas 2. Utrum Providentia divina semper assequatur aliquem suum finem, saltem universalem? Affirmativè. Probatur primò ex hæcenus dictis pro secunda sententia, cujus fundamenta possunt habere locum saltem quoad aliquem finem providentiæ universalem. Secundò ex loco Ecclesiæ supra citato dicentis, Deum in sua providentia non falli, id est semper assequi finem aliquem, saltem universalem. Tertiò, quia Deus, ut diximus, permittendo mala, ipsam permissionem refert, aut in commodum universi, aut in manifestationem alicujus Attributi divini, aut in laudem, & gloriam suam; ergo &c. Ita tenent D. Aug. lib. de spir. & liter. cap. 33. D. Greg. lib. 33. Moral. cap. 10. alias 13. D. Anselm lib. 1. Cur Deus homo cap. 15. D. Isidor. lib. 1. sentent. cap. 2. D. Thom. 1. part. quest. 19. art. 6. & de verit. quest. 6. art. 3. & alii apud P. Ruiz d. 4. de Provident. sect. 3. an. 6.

160. Inferes: Ergo omnis providentia Dei potest dici efficax, cum omnis prout sic assequatur suum finem. Respondeo negando illationem: Providentia enim solum dicitur efficax, aut inefficax in ordine ad suum finem particularem, & non universalem: aut si illam prout sic dicas efficacem, debet id dicere cum addito, nempe respectu sui finis universalis, quem semper assequitur. Unde ex dictis.

161. Colliges primò, non esse de ratione Providentiæ assequi quemlibet finem particularem, quem intendit; siquidem aliquos fines Deus intendit volitione conditionata, & non totaliter efficaci, prout supra diximus. Secundò, certum apud omnes esse, Providentiam divinam absolute & simpliciter loquendo non posse frustrari, cassari, impediri, falli, in ambiguo fluctuare, nihilque fieri, quod ei sit absolute contrarium; siquidem nihil fit, nisi Deo volente, ut fiat, si est bonum, aut permittente, si est malum; & quidquid non fit, Deus vult, ut non fiat, si potest absque culpa non fieri; alioqui vult permittere, ut non fiat.

162. Tertiò, si sumamus providentiam secundum totam suam latitudinem, semper consequi suum effectum, sive finem, esseque multipliciter efficacem: Primò comparatione finis, qui est effectus Deo proximior, & est medium ad ulteriorem finem; sic enim providentia supernaturalis efficaciter consequitur, quod in Ecclesia sint omnia requisita ad salutem æternam, nempe valor meritum Christi Domini, Scriptura sacra, miracula, doctrina, Sacramenta, inspirationes internæ, &c. Secundò, quoad aliquem finem particularem obtinendum indeterminatè, id est non in omnibus, sed in aliquibus hominibus, ut patet ex parabola seminis Matt. 13. cujus licet plurima grana fuerint amissa, fructum tamen copiosum alia non amissa retulerunt. Tertiò, quoad finem universalem, prout supra proximè diximus.

SECTIO XIV.

Quomodo Deus rebus omnibus provideat?

Dico 1. Providentia est causa exemplaris rerum. Ita D. Thom. 1. p. q. 116. a. 2. & ad 3. & de Verit. q. 5. a. 1. ad 1. & 1. dist. 39. quest. 2. a. 1. ad 5. Alexand. 1. part. q. 26. membr. 2. Albert. 1. part. q. 67. membr. 2. argum. 5. & 6. Capreol. in 1. dist. 4. a. 2. concl. 1. & 3. quos citat & sequitur P. Ruiz d. 5. de providen. sect. 1. num. 1. Probatur primò auctoritate Boet. lib. 4. de Consolat. prosa. 6. Illud certè manifestum est, immobilem, simplicemq. gerendarum formam rerum esse Providentiam. Ubi formam non quidem intrinsecam intelligit, per quam rerum essentia constituatur, sed extrinsecam rebus existentem in mente artificis. Secundò ex D. Dionys. de divin. nomin. cap. 5. Omnium causa, ait, prius constituisse omnium rerum exemplaria, concedendum est. Et D. Damasc. orat. 1. de imagin. Sunt, inquit, in Deo imagines, & exempla rerum, quæ ab ipso futura sunt, &c.

Dico 2. Providentia etiam est causa efficiens rerum, quæ providentur. Ita D. August. lib. 8. de gen. ad liter. cap. 9. & lib. 9. cap. 13. 14. & 15. & lib. 6. de Trinit. cap. 10. D. Damascen. 2. de Fide, cap. 29. Clem. Roman. lib. 8. Recognit. Boet. lib. 4. de consolat. prosa 6. Probatur primò ex illo Psal. 103. Omnia in sapientia fecisti. Et Proverb. 3. Dominus sapientiâ fundavit terram, & stabilivit celos prudentiâ: Dei autem prudentia, est providentia. Secundò, quia providentia, ut patet ex supra dictis, est essentialiter scientia practica; sed hujusmodi scientia in Deo est causa rerum efficiens; ergo &c. Tertiò, quia providentia aut essentialiter includit, ut diximus, aut supponit, ut alii dicunt volitionem Dei; sed volitio Dei est causa rerum efficiens; ergo &c.

Difficultas 1. Utrum conservatio, gubernatio, & administratio rerum, ac cooperatio cum omnibus causis sit proprium providentiæ divinæ? Affirmativè. Probatur primò ex sacra Scriptura ad Heb. 1. Portans omnia verbo virtutis sue. Et ad Coloss. 1. Omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Et Joan. 5. Pater meus usque modo operatur, & ego operor. Et Actor. 7. In ipso enim vivimus, movemur, & sumus. Et Psalm. 59. In te faciemus virtutem, in te inimicos nostros ventilabimus cornu. Et Psalm. 138. Tu formasti me, & posuisti super me manum tuam. Et idem habetur Matth. 5. & 6. & Luc. 12. ex quibus locis, aliisque pluribus satis probatur omnia pendere à providentia divinâ conservatrice, gubernatrice, & cooperatrice.

Probatur secundò ex Sanctis Patribus. D. Chrysost. ad Hebr. 1. hom. 2. Ecce & hic idem ipse verbo suo cuncta facit. Feratq. inquit omnia, hoc est gubernet omnia. Et Theodoret. ibid. Non solum fecit omnia, sed ea etiam dirigit, & gubernat. Et D. Anselm. ibid. Portat, id est, sursum tenet, ne decendant, & in nihilum reverrantur. Et Primasius. Portans, ait, pro eo, quod est gubernans, & regens. Idem tenent D. Aug. lib. 4. de gen. ad liter. cap. 12. & lib. 5. cap. 20. Et Epist. 146. ad Conventum. D. Cyril. ad Anastas. Sinaita, Origen. D. Hieron. D. Dionys. D. Gregor. Nazian. D. Damasc. & alii, quos latè & eruditè refert P. Ruiz d. 5. de Providen. sect. 2. & 3.

Z

Probatur

267. Probatur tertio, quia quilibet effectus, qualia sunt omnia respectu Dei, non retinens sibi radicem suae conservationis, indiget sua causa, non minus ut conservetur, quam ut primo producat; sed totum esse creaturarum non retinet sibi radicem suae conservationis; siquidem existentia actualis non est de essentia alicujus entis creati, sed solius Dei, ut alibi diximus; ergo totum esse creaturarum indiget Deo, non minus ut conservetur, quam ut primo producat. Vide quae diximus tom. 2. de Ente Phys. tract. 2.

268. Difficultas 2. Utrum concursus, per quem Providentia divina conservat creaturas debeat esse totaliter immediatus? Affirmative. Probatur primo, quia nihil potest sibi esse principium, & causa, ut sit; alioqui esset prius, & posterius se ipso; ergo neque sibi esse principium & causa, ut conservetur. Secundo, quia si creaturae semel productae, possent se ipsas, & non à solo Deo conservari immediate & totaliter, sequeretur, operationem Dei conservativam esse minorem, quam productivam, & creativam; siquidem in conservatione partem causalitatis relinqueret creaturae; sed hoc est falsum, & contra Sanctos Patres dicentes in Deo conservare, & gubernare non esse minus, quam creare; ergo &c. Tertio, quia actio, qua Deus creat, & qua conservat, est eadem; sed prout est creatio, est totaliter immediate à solo Deo; ergo etiam prout est conservatio sic erit totaliter, & immediate à solo Deo.

269. Objectiones 1. Facilius est aliquid jam productum conservare, quam ab initio producere; sic enim facilius est pondus, semel elevatum tenere suspensum, quam primo elevare; ergo licet ad primam productionem, per quam res elevatur ex nihilo necessarius sit plenus, & totalis influxus, non ita erit ad conservationem, per quam res quasi jam suspensa tenetur. Respondeo negando antecedens; licet enim ita facilius videatur ad sensum, non tamen ita est in re ipsa, ut patet ex dictis. Ad ejus probationem datur diversa ratio, quia pondus, ne elevetur, resistit positive ratione suae gravitatis conservantis locum inferiorem, quem appetit, ideoque difficilius elevatur: at verò nihil datur, quod positive resistat conservando nihilum, ex quo fit creatio, ideoque tota difficultas creationis est summa totalitas agendi sine ullo adjutorio, quae eadem tota concurret in conservatione.

270. Objectiones 2. Aedificiis, & quibuslibet rebus artificialibus, ut primo producantur, necessarius est concursus artificis, & instrumentorum, non ita tamen, ut conserventur; ergo minus requiritur ad rerum conservationem, quam ad primam earum productionem; consequenterque ad illam non erit necessarius totalis Dei concursus immediatus. Respondeo ut conserventur res artificiales, quale est aedificium, & similia, essentialem corporum virtutem, ex quibus componitur, praestare concursus non minorem, quam artifex per instrumenta contulit ad eis producendas, quatenus essentia talium corporum praestat duritiem, & soliditatem, per quam retinet figuram semel impressam: si autem Deus ad rerum conservationem praestat etiam non minorem concursus, quam ad earum primam productionem, cum ad hanc sit à Deo totaliter immediate, etiam ad illam talis erit. Vide de hoc quae diximus in Philosophia tom. 2. de Ente Phys. tr. 2. d. 5. an. 10.

271. Difficultas 3. Qualesnam sint proprietates providentiae divinae? Ex haecenus dictis de providentia divina aliquas habere proprietates colligimus,

quarum praecipuas hic enumerabimus praeter alias, quae facile excogitari possunt. Prima igitur Providentiae proprietas est, quod sit *universalissima* ratione rerum, quas gubernat; siquidem prout supra diximus, nihil est vel maximum, vel minimum; bonum, vel malum, quod non sub sit ejus gubernationi; & nihil, quod rectum in finem non ordinet, nullum medium, quod non decernat, aut permittat.

Secunda Providentiae proprietas est, quod sit *aeterna*; siquidem nihil omnino est, quod ab aeterno non fuerit illi praesens, quod non viderit, disposuerit, & direxerit; sicque nihil ei novum, aut improvisum evenit, sed totum ordinem personarum, eventuum, infortuniorum, regnorum, bellorum, naufragiorum minutim, & sigillatim digestum, & statutum habet. Tertia proprietas est, quod sit *sanctissima*; siquidem nullum finem praescribit, nullum medium eligit, quod non sit honestissimum, & conforme aeternae rationi, cum omnia decreta providentiae sint actus voluntatis infinite sanctae, & cum suam sanctitatem infinite amet, & creatam etiam procuret, tota ordinatur ad sanctificationem creaturae rationalis.

Quarta Providentiae proprietas est, quod sit *suavissima*, & *amantissima*; siquidem semper rerum naturis se accommodat, res liberas liberè gubernans, & solà suavitatem illas ad se trahens monendo, docendo, delectando, & semper infinite amando. Quinta Providentiae proprietas est, quod sit *tranquillissima*; siquidem in tanta rerum mole nullam unquam perturbationem tangitur, sed sic omnibus providet, quasi singulis, & sic curat singula, tanquam omnia.

Sexta Providentiae proprietas est, quod sit *infallibilis* prout supra diximus; siquidem semper adequatè sumpta suum finem assequitur juxta illud: *Omne consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet*. Isai. 46. 10. Quis enim vincat Dei sapientiam, aut potentiam. Et hujus certitudinis ratio est, quia per scientiam conditionatam, de qua statim, videt media omnia, quae habitura sunt effectum, & illa tribuit. Septima Providentiae proprietas est, quod sit *sapientissima*, atque adeo *secretissima*; siquidem per vias occultissimas, & saepe contrarias assequitur quod intendit, media eligit maxime idonea, & optima, ut optimo modo assequatur fines optimos, cum sit ipsa sapientia Dei infinita.

Hinc colliges varias esse operationes providentiae gubernantis omnia, quarum praecipuae sunt productio quotidiana innumerorum individuum in qualibet specie: conservatio universi, & singulorum individuum, & specierum: cooperatio, & concursus ad omnes omnium rerum operationes internas, & externas: praedeterminatio bonorum omnium, tum naturalium, tum moralium, de qua praedeterminatio infra dicemus; Permissio & impeditio multorum malorum: illuminatio creaturae rationalis, sive per interna gratiae auxilia, & vocationes, sive per externam legem, doctrinam, & exempla: deinde hominum redemptio, vocatio, justificatio, & instrumenta, quibus eam consequimur; remuneratio, & punitio, de quibus omnibus, & in praesenti, & alibi dicemus. Sit igitur.